

SCIENTIFIC NAME:

Lithocarpus pachycarpus
(Hickel & A. Camus) A. Camus

ພື້ນບ້ານ:

Kor kaè (Laos)

ກໍ່ແກະ (Lao alphabetic)

Dẻ trái dày, Sồi đá trái dày, dẻ nạc dày (Vietnam)

FAMILY:

Fagaceae

Joeri S. Strijk (Alliance for Conservation Tree Genomics ACTG)

Karina Orozco & Amy Byrne (The Morton Arboretum)

ຄຳອະທິບາຍທາງດ້ານພຶດສາດ

ຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່, ສູງຕັ້ງແຕ່ 25 ແມັດ, ແລະ ມີເສັ້ນຜ່າສູນກາງ 0.5 ແມັດ. **ກົງງ່າ** ແຂັງ, ມີຮອຍແຕກ, ຕອນຍັງອ່ອນມີຂົນສີນ້ຳຕານເຫຼືອງແຂັງ ປົກຄຸມໜ້າແທ້ໝ້. **ຍອດ** ກົມ, ຂະໜາດນ້ອຍ, ມີຂົນອ່ອນຍາວ.

ໃບ ຮູບຮີ, ປາຍໃບ ແລະ ກົກໃບຮຽວແຫຼມ, ຍາວ 18–22 ຊັງຕີແມັດ, ກວ້າງ 6–7 ຊັງຕີແມັດ.

ໃບອ່ອນມີຂົນອ່ອນໜາສີເຫຼືອງທັງສອງດ້ານ, ຈະກ້ຽງຂຶ້ນຕອນແກ່, ໂດຍໜ້າໃບຈະເລິ່ມກ້ຽງກ່ອນ. ໃບແກ່ມີຜິວສຳພັດຄີ ໜັງ, ແຂັງ, ໜ້າໃບສີຊຽວ, ຫຼັງໃບມັກມີຂົນສີຂາວ. ຂອບໃບລຽບ. ເສັ້ນກາງໃບເຫັນໄດ້ເດັ່ນ ຊັດທັງດ້ານຫຼັງໃບ. ເສັ້ນໃບດ້ານຂ້າງມີ 11–13 ຄູ່, ເຊື່ອມຈອດກັນກ່ອນເຖິງຂອບໃບ, ຂະໜານກັນ, ເຫັນໄດ້ຊັດເຈນດ້ານລຸ່ມ, ໂດຍສະເລ່ຍຈະເປັນມຸມສະຫຼຽງ 50° ກັບກົກໃບ. ເສັ້ນໃບແຖວທີ 03 ເຫັນໄດ້ເລັກໜ້ອຍຈາກດ້ານລຸ່ມ. **ກ້ານໃບ** ໜ້າ, ຍາວ 1.5–2 ຊັງຕີແມັດ, ມີຂົນອ່ອນຍາວ.

ພາບປະກອບດ້ານວິຊາການ (Camus, Chenes 1948).

ຕົວຢ່າງ (ແທ້ໆ) © J.S. Strijk, www.asianfagaceae.com

ການກະຈາຍພັນ

ລາວ, ຫວຽດນາມ.

ເກີດໃນດິນໜຽວ, ພືບແຕ່ ແຕ່ 600–1200 ແມັດຈາກລະດັບໜ້ານ້ຳທະເລ.

ສະຖານະພາບຄວາມສ່ຽງ

VU ຄວາມສ່ຽງ (Vulnerable).

ພັດທະນາໝາກ ແລະ ຂ້າມ (ຕາກໃຫ້ແຫ້ງ)
© J.S. Strijk, www.asianfagaceae.com.

ທຸງໃບ ແຄບ, ເປັນເສັ້ນ, ມີຂົນ. **ຊໍ່ໝາກ** ຍາວ 6–7 ຊັງຕີແມັດ, ມີໝາກ ໜ້ອຍ, ກ່າງຂ້ອນຂ້າງໜາ, ມີຂົນອ່ອນຍາວ, ມີຮອຍແຕກ. ກາບຫຸ້ມໝາກ (ຮູບຖ້ວຍ) ແຍກດ່ຽວ ຫຼື ເຊື່ອມຕິດກັນ ເປັນ ກຸ່ມ 3 ຖ້ວຍ, ໂດຍມີພຽງໜຶ່ງອັນທີ່ຂະຫຍາຍໃຫຍ່. ກາບຖ້ວຍ ໜາ ເຖິງ 1.5–2 ມິນລິແມັດ, ຫຸ້ມໝາກ ແລະ ເກືອບຈະເຊື່ອມຕິດກັນ, ຂວັນ ແລະ ປາຍໂຄ້ງມົນເລັກໜ້ອຍ, ມີເສັ້ນຜ່າສູນກາງ 2.5–3.7 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ຍາວ 2.5–3 ຊັງຕີແມັດ, ຕັ້ງຊື່, ໜາ, ມີເກັດຊ້ອນກັນ ແໜ້ນ, ເກັດດ້ານລຸ່ມມີໄລຍະຫ່າງກັນເລັກໜ້ອຍ ແລະ ເປັນຮູບວົງຮີ, ເກັດດ້ານເທິງຕິດກັນເປັນ ຮູບສາມຫຼ່ຽມ ແລະ ແຫຼມ. **ໝາກ** ມີລັກສະນະ ກົມ ຫຼື ຍຸບເລັກໜ້ອຍ, ຖືກຫຸ້ມເກືອບໝົດ, ມີເນື້ອຫຼາຍ, ມີເສັ້ນຜ່າສູນກາງ 2.7–3.5 ຊັງຕີແມັດ. ດ້ານເທິງມີວົງກາບ ແລະ ກົບດອກຍາງ ແລະ ມີ 3 ກ້ານເກສອນແມ່, ເປືອກໜາ (5 ມິນລິແມັດ, ແລະ 7 ມິນລິແມັດດ້ານຂວັນ). ມີຮອດບາດທົ່ວຜິວໝາກ, ໂຄ້ງມົນ, ຜິວດ້ານ, ດ້ານປາຍບໍ່ ມີຮອຍ ຫຍັກ, ເສັ້ນຜ່າສູນກາງ 1 ຊັງຕີແມັດ, ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍຈະຖືກ ປົກຫຸ້ມໂດຍຖ້ວຍ, ມີຮອບເລັກໜ້ອຍ.

ຮອຍແປ້ວຂອງໝາກແຫ້ງເປືອກແຂງ (ແຫ້ງ). ໝາກມຸມເບິ່ງຂ້າງ (ຕາກໃຫ້ແຫ້ງ). ປາຍໝາກ (ແຫ້ງ). © J.S. Strijk, www.asianfagaceae.com

ໝາກແກ່, ມຸມເບິ່ງຂ້າງ (ຕາກໃຫ້ແຫ້ງ). © J.S. Strijk, www.asianfagaceae.com

ຄໍາແນະນໍາໃນການເກັບໝາກ (ແກ່ນ) ສໍາລັບກໍາແນວພັນໃນເຮືອນຫົ່ມ

ອອກດອກ-ໝາກ

ອອກດອກ:
ຍັງບໍ່ມີຂໍ້ມູນ.

ໝາກ:
ເດືອນ ສິງຫາ-ກຸມພາ.

ການຂະຫຍາຍພັນ:
ໂດຍສັດກັດແທະ (ກະຫອກ, ໜູ, ໜູນ້ອຍ?).

ຄວາມຕ້ອງການແສງ ຫຼື ຂໍ້ມູນ ທາງລະບົບນິເວດວິທະຍາ:
ຍັງຕ້ອງສຶກສາຢັ້ງຢືນ.

ການນໍາໃຊ້

 ບໍ່ມີຂໍ້ມູນ.

ເມື່ອໝາກແກ່, ໃຫ້ເກັບແກ່ນໂດຍກົງຈາກຕົ້ນ ໂດຍການສັ່ນງ່າ ຫຼື ແມ້ນໂດຍໄມ້ສ້າວ. ເນື່ອງຈາກອັດຕາການຫຼອກຂອງ ແກ່ນແມ່ນ ຈະຫຼຸດ ລົງໄວຫຼັງຈາກທີ່ຕົກລົງພື້ນດິນ ແລະ ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະຖືກທໍາລາຍໂດຍສັດ ແລະ ແມງໄມ້ ດັ່ງນັ້ນຄວນ ເກັບໂດຍກົງຈາກຕົ້ນດີກວ່າເກັບຈາກ ພື້ນດິນ. ຖ້າແກ່ນບໍ່ມີຫຼາຍ, ກໍ່ສາມາດນໍາເອົາຊໍ່ໝາກ ແລະ ແກ່ນທີ່ຕົກຕາມພື້ນດິນມາໃຊ້ ຂະຫຍາຍພັນຢູ່ເຮືອນຫົ່ມໄດ້.

ບໍ່ຄວນປອກເປືອກ ໝາກ ຂອງໝາກ ແລະ ຊໍ່ໝາກ (ບໍ່ເອົາສ່ວນທີ່ ມີໝາກກາບຫຸ້ມໝາກ (ຮູບຖ້ວຍ) ອອກເພື່ອໃຫ້ເຫັນ ແກ່ນທາງໃນ). ການປອກເປືອກເພື່ອ ໃຫ້ເຫັນ ແກ່ນທາງໃນຈະເຮັດໃຫ້ ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການຖືກ ທໍາລາຍຈາກແມງໄມ້ ແລະ ແຫ້ງໃນລະຫວ່າງ ການຂົນສົ່ງ, ແລະ ການເກັບຮັກສາ, ແລະ ເຮັດໃຫ້ການລະບຸ ຈັດຈໍາແນກແນວ ພັນມີຄວາມຍຸ້ງຍາກ. ບໍ່ຄວນ “ປອກເປືອກ” ຊໍ່ໝາກເພື່ອແຍກໝາກອອກມາເປັນແຕ່ລະ ໝາກ. ກຸ່ມ ຂອງຕົ້ນກໍ່ຊະນິດນີ້, ຈະອອກໝາກໃກ້ໆກັນ ສາມາດເກັບຕົວຢ່າງ ແກ່ນແນວພັນເປັນ “ປະຊາກອນທ້ອງຖິ່ນ” ແລະ ສາມາດເກັບຮວບ ຮວມໃນຖົງ ອັນດຽວກັນໄດ້. ແກ່ນທີ່ເກັບຈາກຕົ້ນທີ່ຫ່າງ ກັນກາງ 100–150 ແມັດ ບໍ່ຄວນນໍາມາປົນກັນ, ຕ້ອງແຍກເກັບໃນຖົງທີ່ຕ່າງ ກັນ. ຫາກມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ຄວນ ເກັບກໍາຂໍ້ມູນທາງດ້ານພູມສາດ ສໍາລັບ “ປະຊາກອນທ້ອງຖິ່ນ” ແລະ ແຕ່ລະຖົງທີ່ເກັບຈາກປະ ຊາກອນເຫຼົ່ານັ້ນ ຈະຕ້ອງລະບຸຂໍ້ມູນລະອຽດເຊັ່ນດຽວກັນ. ການເກັບກໍາກັນນ້ອຍໆ ແລະ ໃບຈາກ ຕົ້ນທີ່ເກັບໝາກໃສ່ໃນຖົງທີ່ ເກັບຕົວຢ່າງນໍາຢັ້ງເປັນການດີ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການລະບຸຊະນິດ.